

II RIIGIKOGU

10. istungjärk. Protokoll nr. 330 (28)

1926. a.

II Riigikogu koosolek 5. märtsil 1926. a.
kell 5 p. 1.

Kokku on tulnud 76 Riigikogu liiget.

Valitsuse looshis: haridusminister **J Lat-
tik**, kohtuminister **T. Kalbus**.

Päevakord:

1. Riikliku maatagavara loomiseks võõran-
datud maade eest tasumaksamise seadus — II
lugemisel.

2. Vangistuse seaduse muutmise ja sunni-
tööle ning asumisele saatmise seaduse kaota-
mise seadus — üldkommissjoni ettepanek.

3. Meriasjanduse peavalitsuse ja sisevete
uurimise büroo kaubandus-tööstusministeer-
iumi alla üleviimise seadus — üldkommissjoni
ettepanek.

4. Kaitseväeteenistuse seadus — riigikaitse
kommissjoni ettepanek.

5. Riigi majapidamise aruande komisjoni
esitis riigikontrolööri protesti kohta Lelle-
Papiniidu kitsarööpalise raudtee ehitamise asjas.

6. Seadus kodakondsuseta tööliste töö-
õnnetuste korral kindlustamise kohta — töö-
kaitse komisjoni ettepanek.

7. Omavalitsuste liitude seadus — omava-
litsuse komisjoni ettepanek.

8. Riigiasutuste töö koondamise seaduse
maksvuse pikendamise seadus — üldkommiss-
joni ettepanek.

9. Rahvasteliidu põhikirja 16. artikli I
paragrahvi muutmise protokollki kinnitamise
seadus — väliskomisjoni ettepanek.

10. Eesti-Saksa vahelise vahekohtu ja lepi-
tuse lepingu kinnitamise seadus — väliskom-
missjoni ettepanek.

11. Maakonnanoökogude valimise seaduse
täiendamise seadus — üldkommissjoni ette-
panek.

12. Tolliseadustiku muutmise seadus —
rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

13. Vene-nõukogude vägede poolt tehtud
sõjakahjude ja rekvisitsioonide tasumise sea-
dus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

14. Ühingute ja nende liitude seadus —
üldkommissjoni ettepanek.

15. Ühingute, seltside, ühisuste ja nende
liitude registreerimise seadus — üldkommiss-
joni ettepanek.

16. Kooperatiiv-ühisuste ja nende liitude
seaduse muutmise seadus — üldkommissjoni ette-
panek.

17. Mõnede seltside, ühisuste ja nende lii-
tude likvideerimise seadus — üldkommissjoni
ettepanek.

18. Maksvates seadustes ettenähtud kapi-
taali protsendimäärade muutmise seadus —
rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

Koosolekut juhatab esimees **A. Rei**.

Sekretäri kohal sekretäär **J. Holberg**.

Koosolek algab kell 5.05 min.

1. Päevakorra Juhataja **A. Rei:**
vastuvõtmine. Avan Riigikogu koosoleku.
Päevakorra kohta on rkl.
Jaanis'e poolt kirjalik ettepanek tehtud, võtta
päevakorra esimeseks punktiks komisjonide
täiendavad valimised.

O. Liigand (rhv): Teen ettepaneku,
võtta päevakorra teiseks punktiks kogukonna-
asutuste- ja erarendimaade korraldusseaduse
muutmise seadus. Siin on tegemist ainult sea-
dusele käiguandmisega, ja sellepärast ei võtaks
see palju aega.

Juhataja **A. Rei:** Asun rkl. Jaanis'e ette-
paneku—võtta päevakorda esimeseks punktiks
komisjonide täiendavad valimised — hääle-
tamisele. (Hääletatakse.) Nähtava ena-
musega on ettepanek vastu võetud.

Hääletamisele tuleb rkl. Liigand'i ette-
panek, võtta päevakorra teiseks punktiks kogu-
konna-, asutuste- ja erarendimaade korraldus-
seaduse muutmise seadus — Eesti rahaera-
konna Riigikogu rühma ettepanek. (Hääle-
tatakse.) Ettepanek on saanud poolt 19 häält,
vastu 24 häält, seega on ettepanek tagasi
lükatud.

**2. Komisjo-
nide täienda-
vad valimised.** Sel puhul oleks mul tea-
tada, et rkl. Luiga poolt on
järgmine teadaanne tulnud
— teatan käesolevaga, et

mina riigikaitse komisjonist tagasi astun—ja rkl. Jaanis'e poolt on rahvaerakonna Riigikogu rühma nimel ette pandud — valida riigikaitse komisjoni rkl. Luiga asemele rkl. Tõnisson. Asun ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

3. Riikliku maa- Riikliku maataga- tagavara loomiseks võõrandatud maade eest tasumaksmise seaduse komisjoni aruandja A. Anderkopp (loeb): Riikliku maatagavara loomiseks võõrandatud maade eest tasumaksmise seadus.

C. Schilling (sks): Meine Herren! Da alle unsere auf die Entschädigungsfrage bezüglichlichen Vorschläge von der Staatsversammlung im Prinzip abgelehnt worden sind, so haben wir keine Veranlassung und erachten es als zwecklos weiter an den noch ausstehenden Gestaltungen der Vorlage uns aktiv zu beteiligen.

Juhataja **A. Rei**: Asun pealkirja hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seaduseelnõu pealkiri vastu võetud.

Aruandja **A. Anderkopp** (loeb):

§ 1. Maaseaduse („Riigi Teataja“ nr. 79/80—1919. a.) ja maaseaduse laiendamise seaduse Naroovataguste ja Petsrimaa maa-alade peale („Riigi Teataja“ nr. 89—1922. a.) põhjal võõrandatud maade ja kõigi nende päraltolemiste eest maksetakse tasu käesolevas seaduses ettenähtud alustel ja korras.

Eelmises lõikes tähendatud seaduste põhjal võõrandatud kirikute ja koguduste maade eest tasumaksimine lahendatakse eriseadusega.

Juhataja **A. Rei**: (Hääletatakse.) § 1. poolt on antud 28 häält, vastu 19, seega on § 1 vastu võetud.

Aruandja **A. Anderkopp** (loeb):

§ 2. Tasuta võõrandatakse:

a) endise Vene riigi ja põllupanga maad;
b) endisterüütelkondade päraltolemise maad;
c) kvoote-, kuuendiku- ja talumaad;
d) maad, mille omanikud 24. veebruarist 1918. a. kunni 2. veebruarini 1920. a. Eesti vabariigi iseseisvuse vastu aktiivselt on tegutsenud. Tasust ilmajäämise otsustab kohtu-

minister, pärast tarvilikkude andmete kogumist ja põllutöö-, sise-, välis- ning sõjaministri arvamise ärakuulamist;

e) endiste maaomanikkude või nende eelkäijate poolt kas koolimajade, vallamajade või magasiaidate aluseks antud maad kõigi päraldustega, kui need senni praeguste kasutajate nimele kreposteeritud ei ole.

Juhataja **A. Rei**: (Hääletatakse.) § 2. poolt on antud 25 häält, vastu 7 häält, seega on § 2 vastu võetud.

Aruandja **A. Anderkopp** kannab ette ja eraldi hääletamisel võetakse vastu nähtava enamusega §§ 3 kunni 13.

§ 3. Endistele omanikkudele maksetava tasu suuruse kindlaksmääramiseks võetakse ette põllutööministri korraldusel kõigi võõrandatud kinnisvarade tulukuse kindlakstege mine, käesoleva seaduse § 4. alusel.

§ 4. Tulukuse määrajaks on:

a) Lõuna-Eestis — 4. juuni 1901. a. seaduse põhjal ettevõetud viimasel maahindamisel saadud puhaskasurublad;

b) Põhja-Eestis — Eestimaa rüütelkonna maapäeva otsuste põhjal ettevõetud viimasel maahindamisel saadud adrad, arvates üks Eestimaa ader — 300 puhaskasurubla;

c) Saaremaal — Saaremaa rüütelkonna maapäeva otsuste põhjal ettevõetud viimasel maahindamisel saadud adrad, arvates üks Saaremaa ader 150 puhaskasurubla.

Maade kohta, kus ülaltähendatud andmed puuduvad, võetakse tulukuse määrajaks 4. juuni 1901. a. seaduse ja selle juurde käivad hindamise instruksioonides ettenähtud hindamise normide alusel väljaarvatud puhaskasurublad.

§ 5. Tasu suurus arvatakse välja Vene rublades iga omandusüksuse kohta, kapitaliseerides selle tulukust, mis väljendatud puhaskasurublades, 2,66 protsendiga. Saadud summast arvatakse maha Vene rublades omandusüksuse peale ingrosseeritud ja riigi kanda võetud võlad ühes maksmatajäetud protsentidega. Ülejäänud summast kuulub väljamaksmisele omandusüksuste eest, mis:

	kunni 2000 ha	suured	—	100%
2000 ha	3000	„	—	95%
3000 „	4000	„	—	90%
4000 „	5000	„	—	85%
5000 „	6000	„	—	80%
6000 „	7000	„	—	75%
7000 „	8000	„	—	70%
8000 „	9000	„	—	65%
ja mis üle 9000	„	„	—	60%

§ 6. Eelmise paragrahvi korras väljamaksmisele kuuluvale summale arvatakse juurde

protsendid aja eest 25. oktoobrist 1919. a. kunni 25. oktoobrini 1926. a. Kusjuures protsendi määraks on 2,66. Tasu väljamaksmine endistele maaomanikkudele sünnib Eesti markades, arvates üks Vene rubla = 20 Eesti marka, kuna riigi kanda võetud ingrosseeritud võlgade tasumise kord ja alused lahendatakse vastavas eriseaduses.

§ 7. Tasu maksab riik pantkirjadega, mis kindlustatud kogu riigi varandusega. Pantkirjad lunastatakse riigi poolt välja hiljemalt 60 a. jooksul võõrandatud varandustest saadud summadega. Pantkirjad kannavad 2,66 protsenti intresse.

§ 8. Vabariigi Valitsusel on õigus pantkirju välja lunastada väljaspool harilikku kustutuskorda.

Isikud, kes maad omandavad riigimaade põliseks tarvitamiseks ja omanduseks andmise seaduse alusel, võivad omandatava maakoha hinda riigile tasuda nende pantkirjadega.

§ 9. Tasu suuruse iga omandusüksuse kohta määrab kindlaks maakonna komisjon, mis koosneb: rahukogu poolt määratud kohtunikust, kui esimehest, põllutöoministeeriumi esitajast ja maakonna valitsuse esimehest.

§ 10. Maakonna komisjoni otsuseid kinnitab peakomisjon. Peakomisjoni liikmed määrab Vabariigi Valitsus järgmises koosseisus: Esimees — kohtunik, kohtuministri ettepanekul; liikmed — põllutöö-, raha- ja kohtuministeeriumi esitajad vastavate ministrite ettepanekul. Sõnaõigusega võib peakomisjoni istungist osa võtta riigikontrolli esitaja.

§ 11. Peakomisjoni otsused on lõpulikud ja nende peale võib kaevata harilikus administratiivkohtu korras. Peakomisjoni otsuste

vastu võib rahaministeeriumi esitaja protestiga esineda Riigikohtus administratiivkohtu korras.

§ 12. Peakomisjoni liikmed saavad komisjoni töödest osavõtmise eest eritasu, mille suuruse määrab Vabariigi Valitsus.

§ 13. Vabariigi Valitsusel on õigus käesoleva seaduse elluviimiseks tarvilikke määrusi anda.

Juhataja A. Rei: Korra kohta on sõna rkl. Oja'l.

4. Koosoleku lõpetamine ning järgmise koosoleku aja ja päevakorra kindlaksmääramine.

B. Oja (töer): Teen ettepaneku, käesolev koosolek lõpetada ja 10-ne minuti pärast uus koosolek määrata, võtta päevakorra esimeseks punktiks riikliku maatagavara loomiseks võõrandatud maade eest tasu-

maksmise seadus — III lugemisel ja järgnevateks päevakorra-punktideks kõik käesoleva koosoleku päevakorra-punktid.

Juhataja A. Rei: Rkl. Oja poolt on ettepanek tehtud, käesolev koosolek lõpetada ja 10-ne minuti pärast uus koosolek määrata, võttes päevakorra esimeseks punktiks riikliku maatagavara loomiseks võõrandatud maade eest tasumaksmise seadus — III lugemisel ja järgnevateks päevakorra-punktideks kõik käesoleva koosoleku päevakorra-punktid. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 5.25 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu esimees **A. Rei.**

Sekretäär **J. Holberg.**

